

ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ В БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ

Н.В. ОЛЯДНІЧУК, кандидат економічних наук
Уманський національний університет садівництва

Розглянуто види інформаційних систем та їх застосування в бухгалтерському обліку. Проаналізовано переваги і недоліки інформаційних систем при застосуванні в обліку з метою формування економічної інформації. Досліджено проблемні питання та обґрунтовано необхідність застосування інформаційних систем в бухгалтерському обліку.

Ключові слова: інформаційні системи, бухгалтерський облік, об'єкти бухгалтерського обліку, активи і зобов'язання.

Інформаційна система – це сукупність організаційних і технічних засобів для збереження та обробки інформації з метою забезпечення інформаційних потреб користувачів. Інформаційні системи, як системи управління, тісно пов'язується, як з системами збереження та видачі інформації, а також забезпечують обмін інформацією в процесі управління. Вона охоплює сукупність засобів та методів, що дозволяють користувачу збирати, зберігати, передавати і обробляти відібрану інформацію. Метою і завданням інформаційної системи є формування інформації, необхідної для ефективного управління всіма її ресурсами, створення інформаційного та технічного середовища для управління її діяльністю.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням актуальних питань щодо використання інформаційних систем у бухгалтерського обліку займаються ряд науковців: С. Голов [1], В. Жук [2], С. Івахненко [3, 7], О. Гринчак О. Давлетханова, Л. Михайлишина [4] Р. Мачуга [5], В. Моссаковський [6] та інші, чиї здобутки мають досить важливе значення для практичного їх

застосування. Проте, нині мають місце актуальні проблеми стосовно сутності інформаційної системи бухгалтерського обліку. Тому виникає необхідність поглибленого вивчення суті інформаційної системи обліку, з метою її оптимізації.

Метою статті є дослідження стану інформаційних систем в бухгалтерському обліку та пошук шляхів і методів їх удосконалення, з метою формування неупередженої обліково-економічної інформації для задоволення потреб внутрішніх і зовнішніх користувачів.

Методика досліджень. Для досягнення поставленої мети і розв'язання завдань під час роботи над матеріалом, використано діалектичний метод, метод наукової абстракції, монографічний та метод порівняння.

Результати досліджень. Управління підприємством вимагає систематичної інформації про господарські процеси, їх характер і обсяг, про наявність матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, їх використання, про фінансові результати діяльності тощо. Основним джерелом такої інформації є дані поточного бухгалтерського обліку, які утворюють певну систему збереження та видачі інформації, а також забезпечують обмін інформацією в процесі управління.

Розвиток глобальної економіки зумовлює необхідність модернізації та впровадження нових інформаційних систем, серед яких ключове місце займає бухгалтерська інформаційна система. У сучасному інформаційному середовищі бухгалтерський облік перебуває на етапі пошуку нових ідей та затребуваності. Сприймаючи переваги економічно розвинутого світу в підходах до стандартизації бухгалтерського обліку та фінансової звітності, наголошує В.М. Жук, Україна має впливати на формування методології обліку в аграрній сфері, з якою наша країна позиціонує своє лідерство в глобальному світі.

Для задоволення всіх інформаційних запитів різних рівнів управління облік на підприємстві повинен надавати інформацію не лише про результати його діяльності, але й забезпечувати можливість глибокого вивчення виробничих процесів, наголошує В.Б. Моссаковський. Відтак існує потреба у зборі та

узагальненні відповідної інформації, передумовою задоволення якої є розробка належного нормативно-правового забезпечення. Обґрунтованість положень діючих нормативно-правових документів відіграє визначальну роль при формуванні облікової інформації для цілей управління.

Сьогодення ставить жорсткі вимоги до знань і навиків бухгалтера. Професія бухгалтера починається від бухгалтера-обліковця, проходить через бухгалтера-аналітика і завершується бухгалтером – фінансовим менеджером. Працівник обліково-економічної служби (бухгалтер) повинен вміти:

- об'єктивно оцінювати фінансовий стан підприємства;
- володіти методами фінансового аналізу;
- вміти працювати з цінними паперами;
- економічно обґрунтовувати необхідність інвестиційних вкладень з метою отримання економічних вигод у майбутньому.

Основними факторами, які впливають на впровадження інформаційних систем, є потреби користувачів, а також наявність відповідних засобів для їх формування. Найсуттєвіше на розвиток інформаційних систем вплинули досягнення в галузі комп'ютерної техніки та телекомунікаційних мереж.

Інформаційні системи включають в себе: технічні засоби обробки даних, програмне забезпечення і відповідний персонал, які утворюють внутрішню інформаційну основу:

- засоби фіксації і збору інформації;
- засоби передачі відповідних даних та повідомлень;
- засоби збереження інформації;
- засоби аналізу, обробки і представлення інформації.

У сучасних умовах господарювання керівнику підприємства доводиться приймати рішення в умовах невизначеності і ризику, що змушує його постійно тримати під контролем різні аспекти виробничо-господарської та фінансової діяльності. Усі види діяльності підприємства відображені у великій кількості документів, що містять різноманітну інформацію. Грамотно оброблена і систематизована за певними параметрами, вона є гарантією ефективного

управління виробництвом, а відсутність достовірних даних може призвести до прийняття неправильного управлінського рішення.

Кожна інформаційна система використовує комп'ютерні технології, тобто є автоматизованою. Автоматизована інформаційна система – це взаємозв'язана сукупність даних, програмних засобів, персоналу, стандартних процедур, які призначені для збору, обробки, розподілу, зберігання та передачі інформації у відповідності з вимогами користувачів.

Розмаїття інформаційних технологій у сучасному світі дозволяє обрати саме таку, яка може забезпечити потреби усіх ланок однієї системи та враховувати специфіку виробничого циклу суб'єкта підприємницької діяльності. За потреби інформаційну систему можна доповнювати новими елементами та удосконалювати. На нашу думку, сучасна автоматизована інформаційна система (АІС) управління підприємством повинна мати модульну систему (рис. 1).

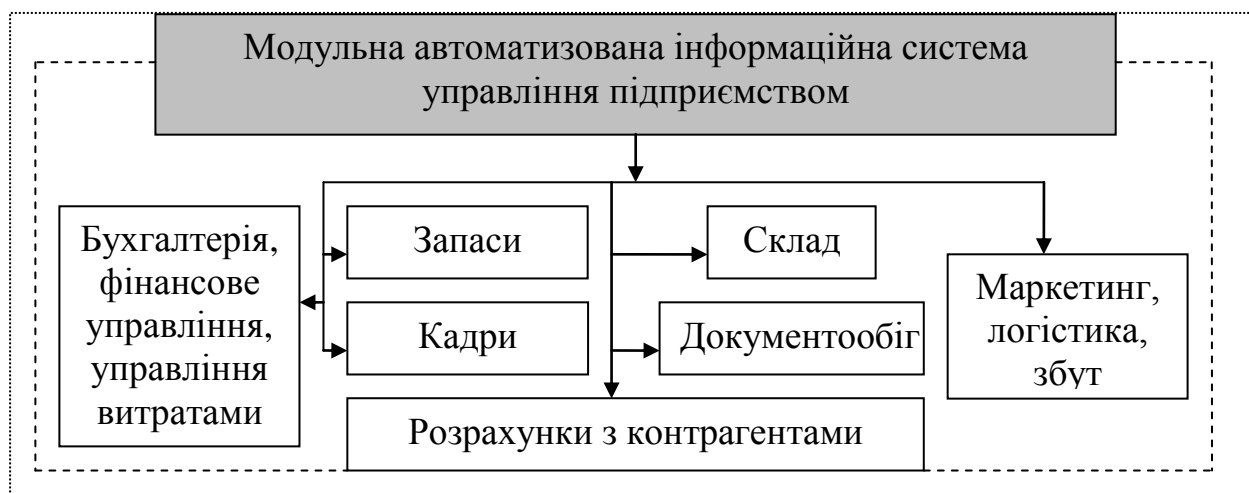

Рис. 1. Сучасна АІС управління підприємством

Джерело: складено автором

До складу функціонального управління підприємством входять процеси підготовки виробництва, планування, матеріально-технічного постачання і збуту, ведення бухгалтерського обліку та здійснення бухгалтерської діяльності, реалізації та збуту готової продукції, а також вирішення кадрових питань. При цьому бухгалтерська підсистема управління (зокрема бухгалтерський облік) є найбільш важливою, оскільки виконує головну роль в управлінні інформаційними потоками. Бухгалтерська автоматизована інформаційна

система (БАІС) слугує сполучною ланкою між господарською діяльністю і персоналом, які приймають управлінські рішення (рис. 2).

Рис. 2. Бухгалтерська автоматизована інформаційна система

Джерело: складено автором

Отже, дані про підприємницьку діяльність суб'єкта господарювання є входом в БАІС, а сформована вихідна обліково-економічна інформація слугує базою для оперативного управління та для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Бухгалтерська обліково-економічна оперативна, зведена та підсумкова інформація допомагає керівникам не лише зрозуміти і проаналізувати фактичний виробничо-фінансовий стан підприємства, його підрозділів та філій, а й дозволяє спрогнозувати результати діяльності підприємства при прийнятті різних варіантних рішень.

Значимість бухгалтерської інформації полягає в тому, що вона повинна бути корисною при складанні планів, заснованої на зворотному зв'язку і надходити до користувача в потрібний час. Зворотній зв'язок передбачає знання того, наскільки вірними виявилися попередні очікування. До того ж бухгалтерська інформація повинна:

- задовольняти вимоги порівняння і сталості (за умови використання різних форм і методів);
- бути істотною (відображення незначних операцій і майна);
- бути повною (містити максимум відомостей, які необхідні користувачу).

Автоматизація і введення інформаційних систем бухгалтерського обліку на підприємстві та підготовка фінансової звітності в податкові органи є однією з

першочергових важливих задач. Внутрішньогосподарський бухгалтерський облік на підприємстві призначений для потреб підприємства. Основою для оцінки фінансово-господарської діяльності підприємства необхідна облікова аналітична та зведена інформація, яка формується у фінансовому обліку. Така інформація необхідна зовнішнім користувачам: акціонерам, інвесторам, кредиторам, дебіторам, аудиторам та інспекторам податкових служб.

Сучасні вимоги до обліково-економічної інформації передбачають дотримання наступних принципів:

- системного підходу (передбачає одноразове введення інформації в систему і багаторазове її використання);
- надійності (характеризує і забезпечує безперебійну роботу за допомогою різних способів);
- безперервного розвитку системи (можливості розширення системи без істотних організаційних змін);
- економічності (вигоди від БАІС повинні перевищувати витрати на неї);
- сумісності (БАІС має враховувати організаційну структуру підприємства і кваліфікацію працівників облікового апарату).

Крім вище названих принципів, принцип зворотного зв'язку є одним з основних принципів будь-якої системи управління. Тому БАІС – єдине джерело достовірної інформації для зворотного зв'язку. Інформаційні зв'язки облікових задач дозволяють виділити три стадії обробки, закладені в основу БАІС (рис. 3).

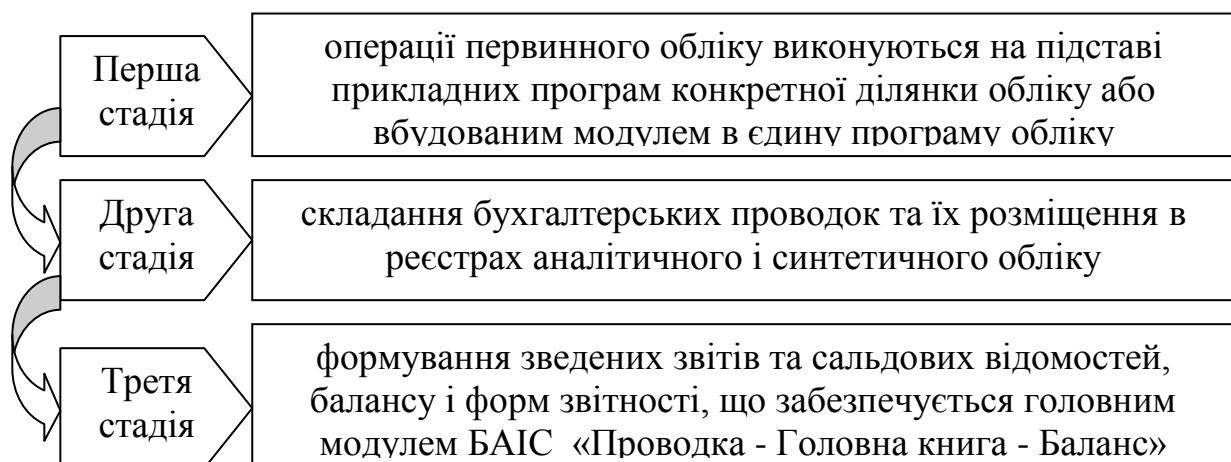

Рис. 3. Стадії обробки обліково-економічної інформації в БАІС
Джерело: складено автором

Програмне забезпечення інформаційної системи бухгалтерського обліку будується з урахуванням розглянутих стадій обробки, інтеграції облікових завдань, а також наявності зовнішніх зв'язків.

Внутрішня будова БАІС передбачає інформаційні зв'язки між об'єктами обліку: облік необоротних активів, облік запасів, облік коштів, розрахунків та інших активів, облік власного капіталу та забезпечення зобов'язань, облік довгострокових та поточних зобов'язань, облік доходів, витрат і результатів діяльності тощо.

Ефективність заходів щодо удосконалення обліку полягає в зменшенні трудових, матеріальних і грошових витрат на їх здійснення. Показники ефективності заходів щодо удосконалення обліку, контролю та аналізу залежно від змістової характеристики поділяють на якісні й економічні. Якісні показники відображають ступінь поліпшення методології, організації, техніки обліку й економічного аналізу, економічні – характеризують витрати на здійснення заходів.

Висновки. Формування інформаційних потоків про діяльність підприємства має здійснюватися з урахуванням сучасних інформаційних технологій, як інструменту, що призначений для впорядкування його діяльності як органічного цілого. Застосування автоматизованих систем у бухгалтерському обліку значно підвищує продуктивність праці обліково-економічної служби. При цьому БАІС забезпечує безперервний контроль за складанням документів та здійсненням облікових записів. Такий підхід обумовлено тим, що автоматизована система бухгалтерського обліку має свою внутрішню структуру та вбудовані алгоритми вирішення завдань.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Голов С. Вдосконалення бухгалтерського обліку і фінансової звітності в Україні в контексті євроінтеграції / С. Голов // Бухгалтерський облік і аудит. – 2014. – № 1. – С. 3-17.
2. Жук В.М. Розвиток і модернізація інформаційно-облікової системи / В.М. Жук // Організаційно-економічна модернізація аграрної сфери: наукова доповідь / за заг. ред. акад. НААН П.Т. Саблука. – К.: ННЦ ІАЕ, 2011. – С. 232-238.

3. Івахненко С.В. Інформаційні технології аудиту та внутрішньогосподарського контролю в контексті світової інтеграції. Наукове видання. – Житомир: ПП «Рута», 2010. – 432 с.

4. Інформаційні системи підтримки прийняття стратегічних управлінських рішень / Гринчак О.В., Давлетханова О.Х., Михайлишина Л.В. / Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва / редкол.: О.О. Непочатенко (відп. ред.) та ін. – Умань. – 2012. – Вип. 81. – Ч.2 : Економіка. – С. 476-478.

5. Мачуга Р. Організаційні передумови проектування інформаційної системи бухгалтерського обліку на підприємстві / Р. Мачуга // Бухгалтерський облік і аудит. – 2007. – № 12. – С. 35-41.

6. Моссаковський В.Б. Про необхідність перебудови бухгалтерського обліку в Україні / В.Б. Моссаковський // Облік і фінанси. – 2015. – № 3. – С. 34-40.

7. Ivakhnenkov, Sergiy. Information Technologies in Accounting and Auditing: A Post-Soviet Approach. – Saarbrücken: VDM Verlag Dr. Muller GmbH & Co, 2010. – 159 p.

8. Mason A.K. The Development of International Financial Reporting Standards International Center for Research in Accounting, University of Lancaster, 1978.

9. Zarda N., Majoros, G., Toth, M. The role of management accounting in the development of agricultural businesses. Bulletin, 2009/3.

REFERENCES

1. Holov S. Vdoskonalennya bukhhaltens'koho obliku i finansovoyi zvitnosti v Ukrayini v konteksti yevrointehratsiyi / S. Holov // Bukhhalters'kyy oblik i audyt. – 2014. – N 1. – S. 3-17.

2. Zhuk V.M. Rozvytok i modernizatsiya informatsiyno-oblikovoyi systemy / V.M. Zhuk // Orhanizatsiyno-ekonomichna modernizatsiya ahrarnoyi sfery: naukova dopovid' / za zah. red. akad. NAAN P.T. Sabluka. – K.: NNTs IAE, 2011. – S. 232-238.

3. Ivakhnenkov S.V. Informatsiyni tekhnolohiyi audytu ta vnutrishn'ohospodars'koho kontrolyu v konteksti svitovoyi intehratsiyi. Naukove vydannya. – Zhytomyr: PP «Ruta», 2010. – 432 s.

4. Informatsiyni systemy pidtrymky pryynyattya stratehichnykh upravlins'kykh rishen' / Hrynychak O.V., Davletkhanova O.Kh., Mykhaylyshyna L.V. / Zbirnyk naukovykh prats' Umans'koho natsional'noho universytetu sadivnytstva / redkol.: O.O. Nepochatenko (vidp. red.) ta in. – Uman'. – 2012. – Vyp. 81. – Ch.2 : Ekonomika. – S. 476-478.

5. Machuha R. Orhanizatsiyni peredumovy proektuvannya informatsiynoyi systemy bukhhaltens'koho obliku na pidpryyemstvi / R. Machuha // Bukhhalters'kyy oblik i audyt. – 2007. – N 12. – S. 35-41.

6. Mossakovs'kyy V.B. Pro neobkhdnist' perebudovy bukhhaltens'koho obliku v Ukrayini / V.B. Mossakovs'kyy // Oblik i finansy. – 2015. – N 3. – S. 34-40.

10. Ivakhnenkov, Sergiy. Information Technologies in Accounting and Auditing: A Post-Soviet Approach. – Saarbrücken: VDM Verlag Dr. Muller GmbH & Co, 2010. – 159 p.

11. Mason A.K. The Development of International Financial Reporting Standards International Center for Research in Accounting, University of Lancaster, 1978.

12. Zarda N., Majoros, G., Toth, M. The role of management accounting in the development of agricultural businesses. Bulletin, 2009/3.

Аннотация

Оляднічук Н.В. Информационные системы в бухгалтерском учете. Информационная система – это совокупность организационных и технических средств для хранения и обработки информации с целью обеспечения информационных потребностей пользователей. Информационные системы, как системы управления, тесно связывается, как с системами хранения и выдачи информации, а также обеспечивают обмен информацией в процессе управления.

Целью статьи является исследование состояния информационных систем в бухгалтерском учете и поиск путей и методов их совершенствования, с целью формирования непредвзятой учетно-экономической информации для удовлетворения потребностей внутренних и внешних пользователей.

Для достижения поставленной цели и решения задач во время работы над материалом, использованы диалектический метод, метод научной абстракции, монографический и метод сравнения.

Развитие глобальной экономики обуславливает необходимость модернизации и внедрения новых информационных систем, среди которых ключевое место занимает бухгалтерская информационная система. Для удовлетворения всех информационных запросов различных уровней управления учет на предприятии должен предоставлять информацию не только о результатах его деятельности, но и обеспечивать возможность глубокого изучения производственных процессов.

Основными факторами, которые влияют на внедрение информационных систем, являются потребности пользователей, а также наличие соответствующих средств для их формирования. Существеннее всего на развитие информационных систем повлияли достижения в области компьютерной техники и телекоммуникационных сетей.

Разнообразие информационных технологий в современном мире позволяет выбрать именно такую, которая может обеспечить потребности всех звеньев одной системы и учитывать специфику производственного цикла субъекта предпринимательской деятельности. При необходимости информационную систему можно дополнять новыми элементами и совершенствовать. Современная автоматизированная информационная система управления предприятием должна иметь модульную систему.

Бухгалтерская подсистема управления (в том числе бухгалтерский учет) является наиболее важной, поскольку выполняет главную роль в управлении информационными потоками. Бухгалтерская автоматизированная информационная система служит связующим звеном между хозяйственной деятельностью и персоналом, которые принимают управленческие решения.

Программное обеспечение информационной системы бухгалтерского учета строится с учетом рассмотренных стадий обработки, интеграции учетных задач, а также наличия внешних связей.

Эффективность мероприятий по совершенствованию учета заключается в уменьшении трудовых, материальных и денежных затрат на их осуществление. Показатели эффективности мероприятий по совершенствованию учета, контроля и анализа в зависимости от содержательной характеристики разделяют на качественные и экономические. Качественные показатели отражают степень улучшения методологии, организации, техники учета и экономического анализа, экономические – характеризуют затраты на осуществление мероприятий.

Формирование информационных потоков о деятельности предприятия должно осуществляться с учетом современных информационных технологий, как инструмента, который предназначен для упорядочения его деятельности как органического целого. Применение автоматизированных систем в бухгалтерском учете значительно повышает производительность труда учетно-экономической службы.

Ключевые слова: информационные системы, бухгалтерский учет, первичная документация, синтетический и аналитический учет.

Annotation

Olyadnichuk N.V. Information systems in accounting. Information system is a set of organizational and technical means for storing and processing information in order to provide the information needs of users. Information systems like management systems closely link as systems of preservation and delivery of information and the exchange of information in the management process.

The purpose of the article is a researching of information systems in accounting and finding ways and methods of improvement, in order to form an impartial accounting and economic information to meet the needs of internal and external users.

In order to achieve this goal and solve problems while working on the material, applied the dialectical method, the method of abstraction, and monographic method of comparison.

The development of the global economy makes it necessary to upgrade and implementation of new information systems, including key place is the accounting information system. To meet all requests for information at different levels of management accounting in the company must provide information not only about its financial performance but also enable depth study of production processes.

The main factors that affect the implementation of information systems are user needs and the availability of appropriate tools for their formation. The most significant development in information systems influenced the advances in computer technology and telecommunication networks.

Nowadays, the variety of information technology allows you to choose one that can meet the needs of all parts of a system and take into account the specifics of the production cycle of a business entity. If it is necessary, the information system can

complement and improve new elements. Modern automated enterprise management information system should have a module system.

Accounting subsystem management (including accounting) is the most important because it takes a central role in the management of information flows. Accounting automated information system serves as a link between economic activity and staff who make management decisions.

The software accounting information system is based on the considered stages of processing, integration of accounting tasks, and the presence of external relations.

The efficiency measures for improvement of accounting is to reduce labour, material and money to implement them. Performance indicators measures to improve accounting, control and analysis based on semantic properties are divided into qualitative and economic. Qualitative indicators reflect the degree of improvement of methodology, organization, technology accounting and economic analysis, economic – describe the costs of action.

Formation of information flow about the company should take into account modern information technology as a tool that is designed to streamline its activities as an organic whole. The use of automated accounting significantly increases productivity and economic accounting service.

Keywords: information systems, accounting, primary documents, synthetic and analytical accounting.